

У серіальній продукції мова акторів максимально наближена до побутової за динамікою, що надає можливості непрофесійним акторам брати участь у зйомках, але це водночас і проблема, адже майже у всіх них відсутня орфоепічна культура, якої навчають у театральних вишах, крім того посилюється конкуренція за роль з професійними акторами.

Мовна складова акторських робіт у кінострічках часів Незалежності характеризується зверненням до особистих проблем і побутовістю звучання сценічного слова, а тому можливостями використовувати будь-які мовні засоби, та вільним використанням діалектів. Серед недоліків сучасності — повсякчасне використання суржику, кальки, (наприклад, у серіалі «Школа» (2018) та кінофільмі «Крути» (2018)), іншомовних слів, молодіжного сленгу, нехтування орфоепічними нормами, а також насадженням останні кілька років галицького діалекту в театральній, кіносфері, а також на телебаченні на територіях, які споконвіку мають відмінні від західних областей мовні особливості, зокрема Слобожанщина.

Взірець української орфоєпії та літературної норми Наддніпрянщини — вітчизняні актори дублювання. Тому, як не дивно, саме завдяки іноземним фільмам ми маємо змогу «почути» весь словниковий запас та орфоепічні особливості сучасної української мови.

На жаль, такі неперехідні цивілізаційні цінності як мова, символи, культурні коди — стали товаром і комерціалізувались. Маніпулювання свідомістю українського суспільства спричинило те, що політизована етнічність стала середовищем для створення міфів. А поділ на «своїх» і «чужих», радикалізм, агресивний націоналізм, цькування інакомислення, цілковите відмежування від російської культури поглибили конфлікти у суспільстві, дають ефект, протилежний очікуваному, підривають основоположні принципи свободи слова і аж ніяк не впливають на покращення орфоепічної культури акторів у кіно.

Отож, щоб не поглибити протиріччя у країні, особливо це стосується мовної складової у театральному мистецтві та кінематографі, слід сформувати у суспільстві середовище відкритого діалогу усіх суб'єктів політики за умови відкритості інформації.

К. Попова-Коряк

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

К. Popova-Koriak

PROBLEMS OF LEGAL CULTURE OF INTERNATIONAL RELATIONS

Сучасна цивілізація знаходиться в стані системної кризи, яка проявляється в трьох аспектах: криза традиційно вживаних засобів і методів вирішення виникаючих проблем; криза міжнародних правових інститутів, покликаних регулювати міждержавні відносини; криза шляху розвитку цивілізації.

Важливою стороною кризи цивілізації є криза сучасного міжнародного права, що зачіпає всі три вказані аспекти світової кризи. Демонстративне нехтування загально визнаними принципами міжнародного права, подвійні стандарти в політиці, силові методи вирішення складних міжнародних проблем призводять до девальвації міжнародного права і небезпечного «сповзання» людства в архаїчне право сили. Які чинники зумовлюють вказану

негативну тенденцію? Їх, як уявляється, можна умовно поділити на три групи: доктринальні, цивілізаційні та геополітичні.

До доктринальних слід віднести стан сучасного міжнародного права і, передусім, відсутність конкретного механізму реалізації його загальноновизнаних принципів та існування колізій між нормами міжнародного права. Йдеться про протиріччя між принципами поваги прав людини і невтручанням у внутрішні справи держави, права на самовизначення народів і територіальною цілісністю держав. Варто зазначити, що сучасна світова система сформувалася після закінчення Другої світової війни і базувалася, з одного боку, на Вестфальській моделі світу, з іншого — на нормах міжнародного права, закріплених у Статуті ООН і Декларації про принципи міжнародного права. Саме в цей період були сформульовані основні положення, що регулюють відносини між державами: невикористання сили і вирішення суперечок мирними засобами, непорушність державних кордонів та територіальної цілісності держав тощо. Відомий американський політик і дипломат Г. Кісінджер в інтерв'ю німецькій газеті «Die Welt» зазначив: «Вестфальський порядок знаходиться в стані системної кризи. Невтручання у внутрішні справи інших країн відкинута на користь концепту загальної гуманітарної інтервенції. Або загальній юрисдикції. Не лише США, але і багато західноєвропейських країн це здійснили. Принципи Вестфальського миру, які базувалися на суверенітеті держав і розглядали порушення міжнародних меж міжнародними структурами як агресію, відходять в минуле».

Проблема легітимності терміну «гуманітарна інтервенція» має спірний характер і викликає тривалі політико-правові дискусії. З одного боку, захист прав людини перестав бути виключно внутрішньою справою суверенної держави і може служити чинником для «гуманітарного втручання». З іншого, в основі сучасного міжнародного права знаходиться теза про суверенітет держави, про незастосування сили і мирне врегулювання суперечок. Подібний правовий дисонанс породжує конфліктну ситуацію і сприяє вирішенню спірних питань військовим шляхом. Якщо деякі суб'єкти світової політики вирішили, що мають привілей не дотримувати декларованих норм і правил, керуватися не принципами міжнародного права, а власними прагматичними інтересами — таке положення неприпустиме і суперечить Статуту ООН. Створилася парадоксальна ситуація, коли дотримання державою норм міжнародного права є ознакою слабкості і недієздатності держави. В той же час, якщо головними порушниками є самі творці основ лібералізму і демократії, то для них закон не існує.

Щодо цивілізаційного чинника слід зазначити, що юридична практика останніх років показала, що проєкт правової модернізації за західними зразками не завжди приводить до очікуваних результатів, більше того, часто сприяє дестабілізації функціонування механізму правового регулювання в країнах, які беззастережно зроби рецепцію західної правової системи. Помилковість цього проєкту очевидна, оскільки неможливі стандартизація і повна уніфікація неоднорідних культурних просторів. Економічна глобалізація зовсім не обов'язково повинна приводити до правової, культурної або політичної глобалізації. До того ж, процеси глобалізації підривають основи державного суверенітету, а неконтрольовані міграційні потоки, які стали наслідком

«гуманітарних інтервенцій» з боку Західного Альянсу, нестримно руйнують ідентичність національних держав Західної Європи.

Безпосередній вплив на міжнародне право та його реформування також має і геополітичний чинник — зміщення центру в бік Азії, формування багатополосного світу, де вплив буде мати не пара-трійка великих країн.

У результаті порушення балансу сили в міжнародних відносинах і втрати стійкості міжнародного правопорядку виникає об'єктивна необхідність в реформуванні міжнародного права, а разом з ним і міжнародного порядку (правапорядку), в тому напрямку, який дозволить підтримувати хоча б відносну стійкість загальносвітового розвитку. Іншими словами, існує потреба в новому баченні міжнародного права, здатному забезпечувати більш безпечний, гармонійний і справедливий світовий порядок. Призначення цього «нового» міжнародного права, як уявляється, повинно полягати не лише і не стільки у збереженні балансу інтересів більшості держав, скільки в забезпеченні найбільш загальних інтересів усього людства в цілому. Окрім цього, нова система повинна спиратися на загальноприйняті правила гри, однакові для усіх країн, які дозволять регулювати питання захисту суверенітету і територіальної цілісності, не залишаючи державу наодинці з глобальним лідером або великим військовим блоком.

Отже, виникає необхідність реформування міжнародних інститутів і створення такого органу або органів, які мали б беззаперечний авторитет, широку репрезентативність, дієві механізми впливу на порушників міжнародного права.